

פתרון סימולציה מועד יוני 2021

בית הספר רייסמן
בית הספר האינטרנטי הראשון להכנה לבחינות הלשכה

יוני 2021

פתרון לדוגמה שאלה 1 (עתירה למתן צו על תנאי):

בבית המשפט העליון

בשבתו כבית משפט הגבוה לצדק

בג"ץ 21/

ליבי למד ת.ז. 011111111

ע"י ב"כ עו"ד _____ מרחוב: _____ טלפון: _____ פקס: _____ דוא"ל: _____
העותרת

נגד

שר החקלאות ופיתוח הכפר על ידי פרקליטות המדינה מרחוב: _____

טלפון: _____ פקס: _____ דוא"ל: _____

המשיב

עתירה למתן צו על תנאי

בית המשפט הנכבד מתבקש להוציא מלפניו צו על תנאי המופנה אל המשיב ומורה לו להתייצב וליתן טעם מדוע לא ייקבע כי:

1. תקנה 5 לתקנות מניעת קורונה בחקלאות, התש"ף-2020, (להלן: "התקנות") חורגת מן החוק המסמך את המשיב להתקין תקנות, ולפיכך הותקנה בחוסר סמכות והינה בטלה או דינה להתבטל.
2. התקנה שהותקנה אינה מידתית ו/או סבירה בנסיבות העניין ופוגעת בחופש הביטוי וחופש ההפגנה במידה רבה מהנדרש, ולפיכך דינה להתבטל.
3. התקנה הותקנה ממניעים זרים ובהיות המשיב נתון לניגוד עניינים עקב לחצים פוליטיים שהופעלו עליו שאינם ממין העניין, ולפיכך דינה להתבטל.

הצדדים

4. העותרת - גברת ליבי למד, פעילה סביבתית למען פרחי הבר בישראל.
5. המשיב - שר החקלאות ופיתוח הכפר, מתקין התקנות העומדות במרכז העתירה הנוכחית.

העובדות

6. ביום _____ עבר בכנסת חוק למניעת תפוצת נגיף הקורונה בגידולים חקלאיים, התש"ף-2020 (להלן: "החוק"). ביום _____ פרסם המשיב את תקנות מניעת קורונה בחקלאות, התש"ף-2020 ובהן תקנה 5 המונעת, בין היתר, התקהלות לצורך קיום הפגנה למען שמירה על פרחי הבר (להלן: "התקנות").
7. העותרת מפגינה מדי שבוע יחד עם חבריה למען פרחי הבר. לאחרונה, באמתלה של משבר הקורונה, נמנעה ממנה זכות זו בעקבות התקנות.
8. אל העותרת הגיעו העתקי התכתבויות בין ארגוני חקלאים וחברי מרכז מפלגתו של המשיב מהן עולה כי על המשיב הופעלו לחצים להתקין את התקנה כדי לסייע לחקלאים להפחית את עלויות העישוב והריסוס שנועדו למנוע צמחית פרחי בר בשטחים שהם מעבדים. עותק מן ההתכתבויות שהגיעו לידי העותרת ומעידות על הלחצים שהופעלו על המשיב מצורף כנספח א' לעתירה זו.

פניות העותרת למשיב

9. העותרת פנתה למשיב כמה פעמים ודרשה ביטול התקנה. יובהר כי המשיב דחה את בקשותיה על הסף. העתקי המכתבים כפי שנשלחו על ידי העותרת ותשובות המשיב מצורפים כנספח ב' לעתירה זו.

נימוקים משפטיים

10. העותרת עשתה כל שביכולתה על מנת למצות הליכים טרם הגשת עתירה זו, כדרישת בג"ץ 7190/05 לובל נ' ממשלת ישראל, בכך שפנתה למשיב 5 פעמים ובקשותיה נדחו על הסף וללא כל נימוק.

11. בהעדר הסמכה מפורשת כזו בנוסח החוק, חזקה כי החוק לא נועד להסמיך את המשיב להתקין תקנה שעניינה הגבלת חופש הביטוי וההפגנה שהן חריות יסוד, כפי שקבע בית המשפט בבג"ץ 6536/17 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' משטרת ישראל.

12. זאת ועוד, מטרת החוק היא מניעת הפצת נגיף הקורונה בהקשר של תוצרת חקלאית, והוא לא נועד להגביל את חופש הביטוי וההפגנה. חקיקת משנה יונקת את סמכותה מן החוק המסמיך, ותקנה החורגת מהוראות החוק המסמיך או לא מתיישבת עימן הינה מחוסרת סמכות ודינה להתבטל כאמור בבג"ץ 4790/14 יהדות התורה נ' השר לשירותי דת.

13. העותרת טוענת כי בנוסף, זכויות הביטוי וההפגנה נפגעו במידה שאינה סבירה ואינה מידתית באיזון שביניהם ובין מטרת התקנת התקנות, שהיא מניעת הפצת נגיף הקורונה בתוצרת חקלאית. כפי שעולה מבג"ץ 4790/14 הנ"ל, גם חריגה מדרישות הסבירות והמידתיות הינה עילה להתערבות בית המשפט בתקנות.

14. זאת ועוד, לעותרת ידוע כי על המשיב הופעלו לחצים מצד ארגוני חקלאים שמטרתם לצמצם את ההגנה על פרחי הבר, באמצעות חברי מרכז המפלגה של המשיב. לטענת העותרת הדבר מצביע על כך שהתקנה הותקנה תוך ניגוד עניינים ואף משיקולים זרים, דבר שהינו פסול וצריך להביא לביטולה, בהתאם לבג"ץ 415/19 לוי נ' שר הפנים (21.4.2020): "האיסור על ניגוד עניינים נובע מהחובה החלה על הרשות לפעול בהגינות ובתום לב ובהתאם לכללי הצדק הטבעי, ולשקול שיקולים ענייניים בלבד, היינו- שיקולים הנובעים מהתפקיד ונדרשים למילוי, להבדיל משיקולים אישיים ושיקולים זרים אחרים. האיסור על ניגוד עניינים דרוש גם כדי להבטיח את אמון הציבור בשירות הציבורי".

סיכום

15. נוכח הטענות שהוצגו בפירוט, מתבקש בית המשפט הנכבד ליתן צו על תנאי המורה למשיב לבוא וליתן טעם מדוע לא תבוטל התקנה 5 לתקנות מן הנימוקים שפורטו בעתירה, ואף להפוך את הצו לצו מוחלט ולהורות על ביטול תקנה 5 לתקנות.

16. לחייב את המשיב בהוצאות העותרת ושכר טרחת עורך דינה במסגרת הליך זה.

17. העתירה נתמכת בתצהיר העותרת המצורף בזה.

מצורף בזה יפוי כוח.

עו"ד _____
ב"כ העותרת

פתרון – מחוון מותאם לשאלה 1 – עתירה למתן צו על תנאי

שימו לב: בעוד שבממד הלשון ובממד הארגון מדרגים בחלש (0 או 1 נק'), בינוני (2 או 3 נק') או גבוה (4 נק') – בממד התוכן (שהמקסימום שלו הוא 12 נקודות) מופיעה בעמודת ה"דגשים לפתרון" חלוקה ספציפית יותר של הניקוד, בהתאם לפרטי התוכן השונים שאמורים להופיע בתשובה.

האתגרים הבולטים במטלה זו – היכרות עם מבנה עתירה לבגץ כפי שמשתקף בתקנות, היקשים משפטיים, בניית טיעון משפטי.

מדדים לציון			דגשים לפתרון השאלה הספציפית	קריטריונים	ממד
טוב מאוד	בינוני	חלש			
שימוש סמנטי מדויק, אחידות לאורך כל המסמך ודקדוק ושפה תקינים.	שימוש סמנטי לא מדויק, חוסר אחידות חלקי ושגיאות בודדות בשפה ובתחביר.	שימוש סמנטי לקוי במינוחים משפטיים, חוסר אחידות ושגיאות רבות בשפה ובתחביר.	יש להקפיד על שימוש במונחים משפטיים נכונים – מדובר בעותרת ולא במבקשת (העתירה תוקפת את התקנת התקנות, לא מבקשת אותו מבית המשפט). למקורות המובאים מן הפסיקה ניתן להתייחס כהלכות, המדובר בבג"ץ.	א. שימוש בביטויים נכונים ולא בסלג או "שפת דיבור", (משלב הניסוח המשפטי). אחידות מונחים והעדפת שפה פשוטה על מסורבלת.	<u>ממד הלשון</u> עד 4 נק'
לשון בהירה וקולחת; משפטים פשוטים בשפה מוגזגת ולא מורכבת באופן התורם למשמעות הכתוב.	לשון לא מספיק בהירה; משפטים מסורבלים ועמוסים יחסית / לעיתים.	ניסוח שאינו הולם כתיבה עיונית; משפטים עמוסים ואו שפה מסורבלת.	יש להתייחס למשיב כשר החקלאות ופיתוח הכפר. יש להקפיד על הבחנה בין "המשיב" לבין הגדרות אחרות ולשים לב כי המדובר באותה הגדרה. בהתאם להקשר הנכון. בהגדרה החוזרת של פסקי הדין מוטב להתייחס כאל "לוי נ' שר הפנים" או "התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' משטרת ישראל" או באזכור מסי' ההליך בלבד. כך או כך, אין להוריד נקודות.	ב. בהירות הכתיבה לקורא לרבות משפטים שאינם ארוכים או עמוסים (לרבות דקדוק ותחביר).	
התוכן ממוקד ולכיד ולכיד (שמירה על רצף רעיוני לאורך רוב החיבור; היה ניתן להקפיד עוד על המעבר בין הטיעונים השונים באופן שיהיו קשורים זה לזה; הצגה מדויקת בדרך כלל של הקשרים בין הרעיונות שבכתיבה).	התוכן ממוקד ולכיד למדי (שמירה על רצף רעיוני לאורך רוב החיבור; היה ניתן להקפיד עוד על המעבר בין הטיעונים השונים באופן שיהיו קשורים זה לזה; הצגה מדויקת בדרך כלל של הקשרים בין הרעיונות שבכתיבה).	בעיות קשות במיקוד ובלבדיות (שמירה מועטה על רצף רעיוני, חזרות מיותרות; אין הקפדה על המעבר בין הטיעונים השונים באופן שיהיו קשורים זה לזה; קשורים זה לזה; הכתיבה מועלית כנקודות ולא כרעיון רציף ומובנה).	<u>יש להוריד ניקוד על פיסוק שאינו במקומו או פיסוק חסר או כתיבה שאינה עולה בקנה אחד עם העגה המשפטית הראויה.</u> <u>אין להפחית ניקוד על שגיאות כתיב וכמוכן שלא על כתב שאינו ברור.</u>	א. יצירת רצף לוגי ללא חזרות מיותרות וקפיצות רעיוניות. ב. היכולת ליצור יחסים בין הטיעונים; יחס מנוגד, יחס משלים; השוואה; תכלית; תוצאה; הדגמה.	<u>ממד הארגון</u> עד 4 נק'
שימוש נרחב באמצעים	מיעוט שימוש באמצעים המארגנים את הכתוב או שימוש חלקי לקוי באמצעים כאלה.	היעדר אמצעים המארגנים את הכתוב או שימוש חלקי לקוי באמצעים כאלה.	- הגדרת הצו המבוקש (צו על תנאי המורה למשיב למק מדוע לא תבוטל התקנה) והטעמים לכך. - הצגת הצדדים - הצגת העובדות: הרקע העובדתי (חקיקת החוק, התקנת התקנות ובכללן התקנה האוסרת הפגנות) פניות העותרת למשיב ודחייתן. יש לתמוך את העובדות הרלוונטיות בספחים.	ג. אמצעים מארגנים (מילות קישור, חלוקה לפסקאות, משפטי פתיחה וסיכום ועמידה על	

המארגנים את הכתוב.		לקני באמצעים כאלה.	הנמען, כותרת, צדדים). • <u>הטיעון המשפטי</u>: במיוחד במטלה זו ניתן לארגן במספר דרכים את הטיעון המשפטי. עם זאת, חובה שההתייחסות תהא למספר נקודות מרכזיות: 1. העותרת מייצגת הליכים. 2. התקנה המגבילה את זכות ההפגנה (להלן: "התקנה") אינה עומדת בלשון החוק המסמך את המשיב להתקין תקנות שחזקה עליו שלא בא לפגוע בחירות הביטוי וההפגנה. התקנה חורגת מן החוק המסמך ולפיכך הותקנה בחוסר סמכות. 3. התקנה אינה מידתית או סבירה בנסיבות העניין ופוגעת בחופש הביטוי וחופש ההפגנה במידה רבה מהנדרש. 4. התקנה הותקנה ממניעים זרים ובניגוד עניינים. • <u>סיכום המבוקש</u>: הסעד המבוקש, חיוב בהוצאות ושכ"ט ותמיכה בתצהיר <u>הערות נוספות</u>: 1. <u>עקביות פנימית בארגון הטקסט</u>: ארגון מיטבי ישמור על עקביות פנימית מבחינה כרונולוגית או אחרת. 2. <u>אחידות בהגדרת כינוי הצדדים</u>: יש לשים כיצד הנבחים הגדירו את כינוי הצדדים בתחילת הטקסט. יש להתייחס לצדדים כאל העותרת והמשיב. על כינויים אחרים יש להפחית ניקוד במימד זה בהתאם לחומרת הבעיה. 3. <u>כותרות ביניים</u>: אף שמדובר בעתירה קצרה מתבקשת חלוקה לכותרות ביניים. אם הטקסט אכן חולק לכותרות ביניים, אזי התוכן המצוי מתחת לכל כותרת חייב להיות רלוונטי לכותרת. אם אין כותרות ביניים, יש לבחון האם היעדר פוגם בארגון הטקסט ומסרבל אותו. אם הוא פוגם – יש להפחית ניקוד במימד זה בהתאם לחומרת הבעיה. 4. <u>יש להוריד ניקוד על אי הפרדת הטיעונים המשפטיים</u>.
---------------------------	--	---------------------------	--

שימוש טוב <u>על</u> מלא של הדין הרלוונטי לשאלה. יישום מלא של הוראות הדין תוך הגדרה מדויקת של הסוגיה; התמודדות עם הסוגיה מכמה נקודות מבט והבחנות נכונות. רוב / כל הפריטים המומלצים מופיעים ללא פריטים מיותרים. <u>תוכן מפותח</u>, הסבר מלא, טיעון <u>מגוון ומשכנע</u>, דוגמאות מתאימות.	ביטוי חלקי של הדין הרלוונטי, חוסר בפריטים ואו פריטים מיותרים רבים. יישום חלקי של הוראות הדין. ביטוי חלקי של חשיבה ביקורתית. הבחנות לא מדויקות. <u>תוכן טוב</u> (הסברים מספקים ברובם; ציר רעיוני די ברור, טיעונים משכנעים ודוגמאות מתאימות).	מרבית הפריטים שחייבים להופיע חסרים. קושי באבחנה של הדין הרלוונטי. יישום חסר מאוד של הוראות הדין קושי בהגדרת הסוגיה; קושי בהבחנה בין עיקר וטפל ובין דעה ועובדה (פריטים מיותרים רבים מופיעים) <u>תוכן דל</u>; קשר מועט בין הרעיון לפיתוחו הדיוני (הסברים לא מספקים; טיעונים לא משכנעים; דוגמאות לא מתאימות).	דגשים לתשובה מלאה מבחינת התוכן: בעתירה מופיעים כל פריטי התוכן שחייבים להופיע, תוך הפניות מסודרות למקורות ויישום המקורות על נתוני המקרה. חייבים להופיע: <u>1. כותרות מתאימות:</u> א. בית המשפט העליון בשבתו כבית המשפט הגבוה לצדק. ב. פריטי העותרת ליבי למד + ת"ז + פרטי עוה"ד (אין חובה להמציא פרטים של נמסר, מספיק להקדיש לכך מקום). ג. פריטי המשגיב (שר החקלאות ופיתוח הכפר) + באמצעות פרקליטות המדינה. "העותרת" מול המשגיב ה. כותרת ("עתירה למתן צו על תנאי) ה. שם וחתימת עוה"ד בסוף המסמך. <u>2. פירוט עובדות:</u> א. הצגת הצדדים. ב. פירוט זיקת העותרת לעתירה. ג. דבר חקיקת החוק והתקנת התקנות מכוחו. ד. פניות העותרת למשיב ודחייתן על הסף, וצירוף הפניות והתשובות כנספח. ה. ידיעת העותרת אודות ניגוד עניינים, וצירוף ההתכתבויות המעידות כנספח. <u>3. טיעון משפטי בהסתמך על המקורות:</u> א. העותרת מציחה הליכים. ב. חזקה על חוק שלא נועד לפגוע בחירויות יסוד, ובהעדר הוראה מפורשת אין לראותו כמסמך את השר לפגוע בהן פרט למצב בו קיימת וודאות קרובה לפגיעה רצינית וקשה בשלום הציבור. מטרת החוק מניעת הפצת הנגיף ולא להגביל את חופש הביטוי וההפגנה. לפיכך התקנה חורגת מהחוק המסמך והותקנה בחוסר סמכות. ג. התקנה אינה מידתית. ד. התקנה הותקנה מנימוקים זרים.	ממד התוכן עד 12 נק' א. התייחסות למקורות משפטיים ויישומם (לרבות מבנה המסמך כפי הנדרש על פי הוראות הדין). ב. ביטוי לחשיבה ביקורתית: הבחנה בין עיקר וטפל, בין דעה ועובדה. ג. תוכן מובנה וברור (טיעון מרכזי ברור, דיון רלוונטי, הסברים וטיעונים משכנעים).
--	---	---	--	---

				<u>4. סיכום המבוקש</u> 1. חזרה על הבקשה; מתבקש בית המשפט הנכבד ליתן צו על תנאי שיחייב המשיב ליתן טעם מדוע לא תבטל התקנה. 2. צירוף תצהיר – חובה על פי התקנות (על אי צירוף יש להפחית ניקוד) 3. צירוף ייפוי כוח – (חובה על פי התקנות (על אי צירוף יש להפחית ניקוד)				הורדת נקודות בממד התוכן • ההליך הנכון הוא עתירה לבג"ץ למתן צו על תנאי. על זיהוי לא נכון של ההליך יש להפחית ניקוד אם ההליך שכתב הנבחן אינו הליך מן המשפט המינהלי, והפחתה מועטת יותר אם כתב הנבחן הליך מינהלי שאינו בג"ץ. • על כל הפניה ראשונה לפסק דין ולחקיקה להיות מלאה. על כל הפניה נוספת יש להפנות בהתאם להגדרה. יש להפחית ניקוד על חוסר הפניה, והפחתה מועטת יותר על הפניה ראשונה חלקית בסגנון "בגץ 7190/05" או "תקנות מניעת קורונה". • ניתן להוריד חצאי נקודות גם במקומות שבהם אין זה מצוין במפורש.	
--	--	--	--	---	--	--	--	---	--

אם הציון הסופי בהתאם למחווין כולל חצי נק', יש לעגל כלפי מעלה.

לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

מבחן הסמכה - חלק ראשון - מטלת כתיבה - קיץ 2021

ענה על שאלה אחת בלבד מבין השאלות שלפניך.

שאלה מס' 1:

גבי ליבי למד, ת"ז 011111111 מכפר אז"ר 54, פונה אליך לייעוץ משפטי. ליבי מספרת לך כי היא פעילה סביבתית למען פרחי הבר בישראל. מדי שבוע היא וחבריה מפגינים בעד הגנה על פרחי הבר. לאחרונה, בשל משבר הקורונה, הוסמך שר החקלאות ופיתוח הכפר (להלן: השר), במסגרת החוק למניעת תפוצת נגיף הקורונה בגידולים חקלאיים, התש"ף-2020 (להלן: החוק), להתקין תקנות הנוגעות למניעת הפצתו של נגיף הקורונה בהקשר של תוצרת חקלאית. מכוח החוק התקין השר את תקנות מניעת קורונה בחקלאות, התש"ף-2020 (להלן: התקנות). אף שהחוק לא הסמיך את השר להגביל השתתפות בהפגנות, נקבע בתקנה 5 לתקנות כי אין לקיים הפגנות שעניינן נוגע לצמחים או לבעלי חיים.

ליבי טוענת כי היא אינה מבינה את האיסור להפגין. לטענתה היא מודעת להגבלות הקורונה, אך היא מתחייבת כי בהפגנות יישמר מרחק של 2 מטרים בין המפגינים והם יעטו מסכות. היא סבורה כי ההפגנות שהיא מקיימת אינן מפרות כל חוק ואינן יוצרות סיכון להפצת הנגיף. היא חשה כי זכותה הבסיסית להפגין נלקחת ממנה, ובכלל זה החופש לבטא את דעותיה ולבטא את מאבקה הצודק להגנת פרחי הבר.

ליבי ציינה בפניך כי פנתה 5 פעמים למשרד החקלאות ופיתוח הכפר לפני פנייתה אליך, ובקשותיה נדחו על הסף. ליבי הציגה בפניך את הפניות והתשובות להן.

עוד טוענת ליבי כי בידיה התכתבויות המעידות על כך שהתקנות התקבלו בעקבות לחץ מקדים שהפעילו ארגוני חקלאים על השר באמצעות חברי מרכז מפלגתו. לחקלאים עניין בהסרת ההגנות על פרחי הבר, שכן הם מעוניינים לחסוך בעלויות העישוב והריסוס שנועדו למנוע צמיחת פרחי בר בשטחים שהם מעבדים.

סייע לליבי לנקוט בהליך המשפטי המתאים ונסח עבורה את המסמך המשפטי המתאים במקרה זה.

את תשובתך יש לבסס מתוך המקורות המצורפים ולהסתמך על הידע המושגי שלך במשפטים. יש להניח כי מקורות אלה משקפים את המצב המשפטי העדכני.

יש לציין את הפרטים העובדתיים הנדרשים לניסוח תקין של המסמך, אולם אין להרבות בכך מעבר למינימום ההכרחי. במקרה שיש לתמוך את המסמך בנספחים או במסמכים אחרים יש לציין זאת, אך אין צורך לנסח את המסמכים עצמם. תשובתך מוגבלת לשני עמודים.

1. מתוך בג"ץ 6536/17 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' משטרת ישראל:

"...ואולם, כללי הפרשנות התכליתית שעליהם עמדנו לעיל משמיעים לנו, כאמור, כי התכלית האובייקטיבית המונחת ביסוד כל דבר חקיקה התקף בישראל, היא שמירה על עקרונות היסוד של השיטה ובכללם - ההגנה על חירות הביטוי וההפגנה. בחירויות אלה אין לפגוע אלא בהתקיים וודאות קרובה לפגיעה רצינית וקשה בשלום הציבור ותכלית אובייקטיבית זו מחייבת פרשנות מצמצמת של המונחים 'מדיני' ו'פוליטי', ככל שהדבר נוגע לדרישה לקבלת רישיון להפגנות".

החוק לא הסמיך את השר להגביל הפגנות
ובהנחה שהשר לא יעשה זאת - הפגנות
היונה הן חלק מהחופש הביטוי וההפגנה
הוא חלק מהחופש הביטוי וההפגנה.

(א) חקיקת האספה החדשה מחולקת לחוקה וחוקי
הממשלה שכן מטרת החוק היא לנהל המדינה וכל
החוקים במדינה חקאים ולא להפוך
אלו חבשים המיושמים וההפכו. משק צורה
של חקיקת האספה הממשלה
לשירות דת:

אמת המידה הבסיסית לתקפותה של חקיקת משנה עולה מדבריו של המחוקק הראשי, שהרי "בלעדי הענקת הסמכות על-פי דברו של המחוקק הראשי אין למחוקק המשנה ולא כלום". על חקיקת משנה להתיישב עם הוראות החוק המסמך ולנבוע ממנו. חקיקת משנה החורגת מהוראות החוק המסמך אינה יכולה לעמוד. בצד זאת, על חקיקת משנה חלים גם הכללים הרגילים הנוהגים ביחס למעשה המינהלי, ובכלל זה האיסור לשקול שיקולים זרים, דרישות הסבירות ודרישת המידתיות.

ת ודרישת המידתיות.
(ב) הפגיעה בערכם ההפאקור והביטוי אף סביבה
לדאנר מיליוני בתקנה ראשונה.
תפנים:

3. מתוך בג"ץ 415/19 נר יסד חננים:
 "האיסור על ניגוד עניינים נובע מהחובה החלה על הרשות לפעול בהגיונות ובתום לב
 ובהתאם לכללי הצדק הטבעי, ולשקול שיקולים ענייניים בלבד, היינו - שיקולים
 הנובעים מהתפקיד ונדרשים למילוי, להבדיל משיקולים אישיים ושיקולים זרים
 אחרים. האיסור על ניגוד עניינים דרוש גם כדי להבטיח את אמונו הציבור בשירות
 הציבורי". (המקור - המבוא בעמ' 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804,

החברים. האיסור על ניגוד עניינים דרוש גם כדי להבטיח את אמון הציבור בשירות
הציבורי".
התקן - התקנו כעקבה - זה לא אקדים שם ארבעות חקאות
ואם התקנה התקנה - אלה לא"ה אשליהם חיים ואנונימוס ציונים
וציפה כאלה. התקנה תבין אלהים פסל שאלו כאלה הם דשאו אחר ליובל
4. מתוך בנץ 7190/05 לובל נ' ממסלת ישראל;

4. מתוך בגץ 7190/05 לובל נ' ממשלת ישראל:

"בית משפט זה אינו נוהג לעשות שימוש בסמכותו כל עוד לא מיצה העותר סעד חלופי יעיל שעומד לו על פי דין. כך, לא פעם נפסק כי אי מיצוי הליכים על ידי פניה לרשות המוסמכת קודם הגשת עתירה מצדיקים דחייה על הסף."

זיכרונות פנים זמנים ופנים זמנים.

חוות דעת זו תבקש להעמיק ולהתמקד בשאלת אופן הטלת האחריות על המעסיק במצבים בהם אין הסכמה לעניין הנשיאה בנטל החדש בדבר ההוצאות המתוארות.

עובדות המקרה

- א. לאחרונה פנה אליכן המעסיק, זאת לאחר כשש שנות עבודה, בדרישה לשנות את תנאי ההעסקה ולעבור לעבודה מהבית. דרישה זו נעשתה באופן חד-צדדי, מבלי שישנה התייחסות לנושא זה בהסכם העבודה וללא שנדרשה הסכמתכן לכך.
- ב. במקרה זה קיימים יחסי עובד ומעסיק, וההסכמות הקודמות אינן מתייחסות לעלויות החדשות שהתהוו, שלא הייתן מורגלות אליהן בעבר ולא יכולתן לצפות אותן.
- ג. עוד נמסר על ידיכן שלא ניתן לפנות אל המעסיק בבקשה מיוחדת לעבוד מהמשרד הפיזי, זאת בשל צמצום שטח המשרדים.

הדין הקיים במשפט העבודה

- ד. אחת ההנחות המרכזיות במשפט העבודה היא שהסדרה חוזית מלאה של מערכת יחסי ההעסקה היא מורכבת ומשכך קיימת הסדרה חקיקתית המשמשת כ"מגן" על העובד ומצדיקה התערבות למזעור הסכנה בדבר שימוש לרעה בכוח מצד המעסיק. ואולם, נשאלת השאלה האם מכוח הוראות הדין הקיים בישראל ניתן לקבוע את זכותם של עובדים להחזר הוצאותיהם הביתיות, גם כאשר נעדרת הוראה מפורשת בדין.
- ה. הנחת המוצא בנוגע ליחסי העסקה בין עובד למעסיק היא שהמעסיק הוא הצד ה"חזק", בעל הכיס העמוק, ובאפשרותו להשפיע על היבטים מגוונים הנוגעים להתקשרות עם העובד. גישה זו בדבר יחסי כוחות לא שוויוניים הובאה בין היתר בע"ע (ארצי) 111/11 **כהן - חברה בע"מ (להלן: "כהן")**.
- ו. אופייה הייחודי של ההתקשרות בין מעסיקים לעובדי, כהתקשרות ארוכת טווח הכפופה לשינויים ולהשפעות, הובילה לתפיסה המכירה בלגיטימיות של מעסיקים לבצע שינויים בהסכם ההעסקה. יחד עם זאת, בג"ץ 239/83 **מילפלדר נ' בית הדין הארצי לעבודה** (להלן: "**מילפלדר**") קבע שאין למעסיק סמכות לשנות את תנאי ההעסקה באופן חד-צדדי, כשהוא נסוג מהסכמות או מנוהג ששררו בין הצדדים. שינוי חד צדדי אפשר שיביא להענקת פיצוי כלכלי כפי שעולה מע"ע (ארצי) 350/03 **מדינת ישראל - משרד העבודה והרווחה - אברהם גרינשפן** (להלן: "**גרינשפן**").

מן הכלל אל הפרט

- ז. בהינתן שהשימוש נעשה לרוב, תוך עירוב בין שימושים פרטיים לעסקיים בבית העובד, ושכתוצאה מהמעבר לעבודה מהבית צפוי שתידרשו לשאת בעלויות חדשות שלא הייתן מורגלות בהן, והחשש הנלווה שתידרשו לשאת בהן באופן עצמאי, סביר שהפתרון המתאים למצבים מעין אלה הוא "החזר הוצאות ביתיות".
- ח. ניתן אף להניח שכאשר ההוצאה נחסכת מכיסו של המעסיק, אזי המעסיק הוא שנדרש לשאת בעלויות. חיזוק לכך ניתן למצוא אף בדיני עשיית עושר, וניתן לשער כי במקרה זה המעסיק יצא נשכר כתוצאה מהשינוי שנוצר על חשבונכן. לפיכך, נשיאת המעסיק בהוצאות החדשות כתוצאה מהמעבר לעבודה מרחוק הוא רק המשל ישיר למגמה הקיימת ממילא בדבר נשיאה של מעסיקים בהוצאות העסק.
- ט. ברובד הכללי, ניתן לטעון שהטלת החובה החדשה על המעסיק יכולה לנבוע מעקרון תום הלב. לפיו, על מעסיקים להפעיל את זכויותיהם במסגרת יחסי העסקה בתום לב ובדרך מקובלת ולנקוט בסטנדרטים מינימליים של התנהגות. כפועל יוצא מכך, מכוח חובת ההגינות של מעסיקים כלפי עובדיהם ניתן להסדיר את הטלת החובה החדשה של "החזר הוצאות ביתיות" כסטנדרט כללי בקיום הסכם ההעסקה.

- י. על מערכת יחסים זו יחולו גם ההוראות הכלליות בדבר תום הלב, מכח חוק החוזים, משסעיף 61(ב) לחוק החוזים מאפשר את תחולת סעיף 39 לחוק זה על מערכת המשפט כולה. ראו לעניין זה **פרשת דלתות חמדיה**. באופן זה, ניתן לקרוא את סטנדרט התנהגות בין הצדדים והחלת עקרון משפטי זה בדבר תום הלב, הנובע, בין היתר, מכוח כללי הצדק הטבעי ומחובות כלליות, דוגמת חובת ההגינות בין צדדים ליחסים חוזיים.
- יא. ההכרה בחובות מסוימות ובסטנדרט מחמיר של התנהגות המצופה ממעסיקים, במסגרת יחסי העסקה, על רקע **פערי הכוחות**, כפי שעלה בעניין **כהן**, עשויה להוביל למסקנה ששינוי תנאי העסקה מחייב לקבל את הסכמתו לכך. עם זאת, יתכן שהמצב הייחודי של משבר הקורונה והצורך המידי להיערך למצב שוק חדש יובילו למסקנות אחרות.
- יב. במקרה דנן, נוכח ההסכמות והנוהג לקיומה של העבודה במשרדים של המעסיק, ניתן יהיה לקבוע, אגב עניין **מילפלדר**, שאין לקבל מצב זה של שינוי תנאי העסקה באופן חד-צדדי, על אף שלמעסיק קיימת ככלל זכות-יתר (פררוגטיבה) ניהולית.
- יג. עוד ניתן יהיה לטעון כי קיימת חובת הסכמה של שני הצדדים, המעסיק והעובדות, וכי במקרים כאלה שהשינוי נעשה ללא הסכמה ניתן יהיה לדרוש פיצוי, כפי שנעשה בעניין **גרינשפן**.

מסקנות

- יד. במקרה דנן מדובר בסוגיה משפטית מורכבת שאין לה תשובה ברורה וחד משמעית בדיון. עדיין אני סבור שיש עילה טובה כנגד המעסיק ובמסגרת חוות-דעתי עמדתי על מספר אפשרויות מכוחן ניתן יהיה לטעון לחובתו של המעסיק לפצות כן בעבור ההוצאות החדשות, החד פעמיות או השוטפות.
- טו. לכל הפחות, גם אם לא נוכל לחייב את המעסיק בהחזר עבור ההוצאות החדשות, סביר שתוכלנה לדרוש פיצוי הסתגלות. פיצוי במקרים של שינויים במתכונת העסקה אינם חדשים ובית הדין הארצי לעבודה כבר עמד על זכותם של עובדים לפיצוי זה, כך לדוגמה בעניין **גרינשפן**.

פתרון – מחוון מותאם לשאלה 2 – כתיבת חוות-דעת, החזר הוצאות

שימו לב: בעוד שבממד הלשון ובממד הארגון מדרגים בחלש (0 או 1 נק'), בינוני (1 או 2 נק') או גבוה (3 נק') – בממד התוכן (שהמקסימום שלו הוא 9 נקודות) מופיעה בעמודות ה"דגשים לפתרון" חלוקה ספציפית יותר של הניקוד, בהתאם לפרטי התוכן השונים שאמורים להופיע בתשובה.

ממד	קריטריונים	מדדים לציון			דגשים ספציפיים
		חלש	בינוני	טוב מאוד	
ממד הארגון מקסימום 4 נק'	א. יצירת רצף לוגי ללא חזרות מיותרות וקפיצות רעיוניות. ב. היכולת ליצור יחסים בין הטיעונים; יחס מנוגד, יחס משלים; השוואה; תכלית; תוצאה; הדגמה.	היעדר אמצעים המארגנים את הכתוב או שימוש לקוי באמצעים כאלה.	מיעוט שימוש באמצעים המארגנים את הכתוב או שימוש חלקי לקוי באמצעים כאלה.	שימוש נרחב באמצעים המארגנים את הכתוב.	אין צורה קשיחה, אך יש צורך להקפיד על סדר לוגי הגיוני בכתיבה. ערבוב חסר הצדקה בין הרכיבים יביא להערכה 'חלשה' או 'בינונית' בממד הארגון (תלוי במידת הערבוב וחוסר הארגון). אם אופן הארגון יהיה אחר ויכלול זאת הגיוני ולא מסורבל, גם הוא יוכל לקבל את מלוא הניקוד – אולם אם הוא מסורבל יש להפחית ניקוד בהתאם לחומרת הבעיה.
		העדר אמצעים המארגנים את הכתוב או שימוש לקוי באמצעים כאלה.	מיעוט שימוש באמצעים המארגנים את הכתוב או שימוש חלקי לקוי באמצעים כאלה.	שימוש נרחב באמצעים המארגנים את הכתוב.	אין צורה קשיחה, אך יש צורך להקפיד על סדר לוגי הגיוני בכתיבה. ערבוב חסר הצדקה בין הרכיבים יביא להערכה 'חלשה' או 'בינונית' בממד הארגון (תלוי במידת הערבוב וחוסר הארגון). אם אופן הארגון יהיה אחר ויכלול זאת הגיוני ולא מסורבל, גם הוא יוכל לקבל את מלוא הניקוד – אולם אם הוא מסורבל יש להפחית ניקוד בהתאם לחומרת הבעיה.
ממד הלשון מקסימום 4 נק'	א. שימוש בביטויים נכונים ולא בסלנג או 'שפת דיבור', (משלב הניסוח המשפטי). אחידות מונחים והעדפת שפה פשוטה על מסורבלת. ב. בהירות הכתיבה לקורא לרבות משפטים שאינם ארוכים או עמוסים (לרבות דקדוק ותחביר).	שימוש סמנטי לקוי במינוחים משפטיים, חוסר אחידות ושיגאות רבות בשפה ובתחביר. ניסוח שאינו הולם כתיבה עיונית; משפטים עמוסים ואו שפה מסורבלת.	שימוש סמנטי לא מדויק, חוסר אחידות חלקי ושיגאות בודדות בשפה ובתחביר. לשון לא מספיק בהירה; משפטים מסורבלים ועמוסים יחסית / לעיתים.	שימוש סמנטי מדויק, אחידות לאורך כל המסמך ודקדוק ושפה תקינים. לשון בהירה וקולחת; משפטים פשוטים בשפה מוגזגת ולא מורכבת באופן התורם למשמעות הכתוב.	יש להקפיד על אחידות בהגדרת הצדדים. אין להפחית ניקוד על שיגאות כתיב. אין להפחית ניקוד על שימוש במונח מעביד, למרות שהמונח הנכון הוא מעסיק.
		שימוש סמנטי לקוי במינוחים משפטיים, חוסר אחידות ושיגאות רבות בשפה ובתחביר. ניסוח שאינו הולם כתיבה עיונית; משפטים עמוסים ואו שפה מסורבלת.	שימוש סמנטי לא מדויק, חוסר אחידות חלקי ושיגאות בודדות בשפה ובתחביר. לשון לא מספיק בהירה; משפטים מסורבלים ועמוסים יחסית / לעיתים.	שימוש סמנטי מדויק, אחידות לאורך כל המסמך ודקדוק ושפה תקינים. לשון בהירה וקולחת; משפטים פשוטים בשפה מוגזגת ולא מורכבת באופן התורם למשמעות הכתוב.	יש להקפיד על חלוקה וארגון ברורים, לרבות מילות קישור ופסקאות נפרדות וממוספרות בהתאם למבנה הנדרש מחוות דעת: רקע ועובדות המקרה; הצגת הכללים המשפטיים ורק לאחר מהם- דיון ויישום על עובדות המקרה; על חוות-הדעת להסתמך בסיכום/מסקנה. אפשרות אחרת היא לאחד בין הצגת הכללים המשפטיים לבין החלק הדיוני והיישומי, בדרך של 'כלל + דיון + יישום'. שתי האפשרויות טובות ומקובלות.

	מקסימום 12 נק', התוכן ממד				
	א. התייחסות למקורות משפטיים ויישומם (לרבות מבנה המסמך כפי הנדרש על פי הוראות הדיון). ב. ביטוי לחשיבה ביקורתית: הבחנה בין עיקר וטפל, בין דעה ועובדה. ג. תוכן מובנה וברור (טיעון מרכזי ברור, דיון רלוונטי, הסברים וטיעונים משכנעים).	מרבית הפריטים שחייבים להופיע חסרים. קנשי באבחנה של הדיון הרלוונטי. יישום חסר מאוד של הוראות הדיון קנשי בהגדרת הסוגיה; קנשי בהבחנה בין עיקר וטפל ובין דעה ועובדה (פריטים מיותרים רבים מופיעים) תוכן דל; קשר מועט בין הרעיון לפיתוחו הדיוני (הסברים לא מספקים; טיעונים לא משכנעים; דוגמאות לא מתאימות)	ביטוי חלקי של הדיון הרלוונטי, חוסר בפריטים ואו פריטים מיותרים רבים. יישום חלקי של הוראות הדיון. ביטוי חלקי של חשיבה ביקורתית. הבחנות לא מדויקות. תוכן טוב (הסברים מספקים ברובם; ציר רעיוני די ברור, טיעונים משכנעים ודוגמאות מתאימות).	שימוש טוב עד מלא של הדיון הרלוונטי לשאלה. יישום מלא של הוראות הדיון תוך הגדרה מדויקת של הסוגיה; התמודדות עם הסוגיה מכמה נקודות מבט והבחנות נכונות. רוב /כל הפריטים המומלצים מופיעים ללא פריטים מיותרים. תוכן מפותח, הסבר מלא, טיעון מגוון ומשכנע, דוגמאות מתאימות.	עובדות הרלוונטיות לחוות הדעת חובה שיופיעו הדברים הבאים: 1. העובדה שלא מדובר בעובדות חדשות, אלא מועסקות כשש שנים אצל המעסיק. 2. לאחרונה הוא פנה בדרישה לשנות את תנאי ההעסקה ולעבור לעבודה מהבית. 3. העובדות לא נדרשו לתת הסכמתן והן לא מעוניינות בכך. 4. הסכם העבודה לא מתייחס לנושא זה. 5. העובדות מסרו שהמעסיק מצמצם שטחי משרד ולכן לא יהיה עוד משרד פיזי לחזור אליו. בחלק זה ניתן להוסיף את העובדה שמדובר במקרה ייחודי של משבר הקורונה. אין חובה שזה יופיע בחלק הראשון לצד העובדות, אבל כן מצופה מהנבחרים שהוא יופיע, גם אם ישולב בהמשך הדיון, לאורך חוות-הדעת, או במסקנות.

				הדין הקיים - בחלק זה יש להתייחס, על מערכת היחסים המיוחדת והלא שוויונית בין העובד לבין המעסיק (עניין כהן), על כך שההתנחה היא שהמעסיק הוא שקובע את תנאי התעסקה ושכלל קיימת חקיקת מגן במשפט העבודה, אך זו לא קיימת לעניין שאלה זו בדבר החזר הוצאות ביתיות, זאת מתוך הידע המושגי שלהם. מערכת יחסים מיוחדת זו מכונה גם פער הכוחות בין הצדדים. בהקשר זה יש לעמוד על הלגיטימיות של המעסיק לבצע שינויים בהסכם התעסקה אך רק בהסכמה – עניין מילפלד, ועל עניין הפיצויים – עניין גרינשפן, שניהם מופיעים לצד השאלה. בחלק זה יתכן ויש נבחנים שיאזכרו את הוראות חוק החוזים, סעיף 39 לחוק ו-סעיף 61(ב) מכוחו קיימת תולה כללית של עקרון תום הלב על כלל המשפט. אבחנה זו עולה גם מעניין דלתות חמדיה. ניתן כמובן לאזכרם כעת או בחלק הדיוני – יישומי, כפי שיופיע להלן. דיון ויישום / מן הכלל אל הפרט: בחלק זה על הנבחנים להתייחס באופן מפורט ומשכנע לנקודות הבאות: 1. צופים עלויות חדשות שידרשו מהעובדות; התעשרותו של המעסיק על חשבונן של העובדות (טענת עשיית עושר), ניתן לאזכר את סעיף 1א לחוק עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט – 1979) אך אין חובה לכך; 2. טענת תום הלב מכח דיני החוזים (סעיפים 39 ו-61 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג – 1973 והסתמכות על פרשת דלתות חמדיה; 3. סטנדרט ההתנהגות הייחודי בהקשר של יחסי עבודה ופערי כוחות בהסתמך על פרשת כהן; 4. שינוי העסקה באופן חד צדדי, דבר שאינו לגיטימי לפי פרשת מילפלד. את שאלת הפיצוי ניתן להכניס בחלק זה או בסיכום/מסקנות. בפתרון לדוגמא בחרנו להציג זאת גם בחלק הדיוני וגם במסקנות, כפי שיובא להלן. מסקנות: מדובר בסוגיה מורכבת שאין לה התייחסות ברורה וחד משמעית בדין; ישנה עילה טובה כנגד המעסיק; משמעותה חיובו להחזר הוצאות או לכל הפחות פיצוי הסתגלות, כפי שהוכר בעניין גרינשפן.
--	--	--	--	---

*** ההפניה לחוקים צריכה להופיע באופן מלא : לדוגמא : חוק עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט-1979. ההפניה לפסקי הדין לא צריכה להיות מלאה אך כן יש לציין באופן ברור את ההליך כשניתן להסתפק בשמות הצדדים : עניין מילפלד או הלכת גרינשפן או פרשת דלתות חמדיה. ככל שהנבחן בוחר לפרט יותר יש לשים לב שהפירוט הוא נכון, כך לדוגמא, אם ציין הנבחן שהעניין נפסק בבג"ץ בעוד שמדובר בבית הדין הארצי כמו במקרה של עניין גרינשפן הדבר ישפיע על הניקוד. ככל שהנבחן בוחר לעשות אזכור מלא של ההליך ולצד ההפניה הראשונה מופיע האזכור בהמשך המסמך, לדוגמא "להלן : "גרינשפן", אין בכך פסול. *יש להפחית ניקוד לנבחן שבמקום חוו"ד כתב הליך משפטי לביה"ד לעבודה (או אחר) ניתן להגיע למסקנה שונה כל עוד היא משכנעת ומנומקת היטב.					
---	--	--	--	--	--

*ניתן להוריד חצאי נקודות גם במקומות שבהם אין זה מצוין במפורש. אם הציון הסופי בהתאם למחווה כולל חצי נק', יש לעגל למעלה

לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

שאלה מספר 2:

יעל פרסמה הודעה בעמוד הפייסבוק "עובדים בצל הקורונה". היא כותבת שם שגם אחרי פתיחתו של המשק המעסיק שלה דורש ממנה, כמו מעובדים נוספים, לעבור לעבוד מהבית באופן מלא. היא כותבת שם: "איך בדיוק המעסיק שלי רוצה שזה יתבצע? מה מותר לו? אין התייחסות לשום דבר כזה בחוזה שלי, אין לי את האפשרות להתארגן על סביבת עבודה נורמלית מהבית ואני די בטוחה שזה גם יעלה לי לא מעט".

בתגובות לפוסט של יעל אתה מעלה תגובה משלך וכותב: "אכן מדובר בסוגיה מורכבת שמצריכה בחינה של משפט העבודה, האם זה אפשרי וגם מה המשמעות הכלכלית של מעבר לעבודה מהבית ועל מי לשאת בעלויותיו". התגובה יוצאת מחשבון הפייסבוק העסקי שלך ומצוין בו שאתה עורך דין.

יעל רואה את התגובה ופונה אליך בפרטי. היא כותבת לך: "אני מבינה את המורכבות, נראה לי, אבל למה שזה יהיה על חשבוני? למה המעסיק יכול לקבוע לי, זה לא מה שהסכמתי לו?" היא מבקשת ממך לסייע לה ולחברותיה לעבודה ולהכין להן חוות דעת משפטית בנושא, ומרחיבה: "אין לנו גם אפשרות לבקש באופן חריג להגיע למשרד. המעסיק החליט שלא להאריך את השכירות על המשרדים, אז גם אם נרצה כבר אין לי ולחברותיי אפשרות להגיע למשרד, כשם-5 קומות נותרה רק קומה אחת. אנחנו ממש חוששות, עובדות באותו מקום מעל 6 שנים ולא רוצות להתפטר, בטח לא במצב השוק של היום".

במציאות החדשה שנוצרה בעקבות משבר הקורונה נאלצו רבים לעבור למתכונת של עבודה מהבית. כתוצאה מכך ניתן להניח שהמשבר הנוכחי ידחוף יותר ויותר מעסיקים לבחון חלופות שונות למודל ההעסקה הקלאסי גם בחלופי המשבר, בין כדרך לחיסכון בעלויות ובין מתוך הכרה בתועלות העולות על האתגרים הנלווים לעבודה מהבית.

על בסיס כל האמור יש לנסח חוות דעת משפטית בעניינה של העובדת. יש לפרט את עובדות המקרה הרלוונטיות ולבצע את הניתוח המשפטי לעניין החזר ההוצאות.

יש להתבסס אך ורק על הנתון בשאלה ועל פסקי הדין המובאים להלן, בנוסף לידע המושגי שלכם במשפטים. הניחו כי פסקי הדין המצורפים משקפים את המצב המשפטי העדכני. תשובתכם מוגבלת לשני עמודים.

א. אעסיקה על יאן אלון רשאי לשלם
באופן חד-צדדי תניה מתניותיו. עמד על כך בית המשפט העליון... שיוני בתנאי עבודה או בזכויות וחובות אישיות קיימות, פירשו החלפת הקיים בחדש; ומסתבר כי זה יכול לבוא רק כתוצאה מהסכמה הדדית. חוזה עבודה אישי הוא גזע... במשך חייו, עשויים לצמוח לו ענפים חדשים ועלים חדשים... וכל זאת במסגרתו של הגזע הקיים. אך תנאי יסודי הוא, כי התחדשות זו תבוא בדרך ההסכמה".

2. מתוך בג"ץ 239/83 מילפלדר נ' בית הדין הארצי לעבודה: "בהעדר אחת מהנסיבות הללו, יחול העיקרון הכללי, לפיו צד לחוזה אינו רשאי ואינו יכול לשנות באופן חד-צדדי תניה מתניותיו. עמד על כך בית המשפט העליון... שיוני בתנאי עבודה או בזכויות וחובות אישיות קיימות, פירשו החלפת הקיים בחדש; ומסתבר כי זה יכול לבוא רק כתוצאה מהסכמה הדדית. חוזה עבודה אישי הוא גזע... במשך חייו, עשויים לצמוח לו ענפים חדשים ועלים חדשים... וכל זאת במסגרתו של הגזע הקיים. אך תנאי יסודי הוא, כי התחדשות זו תבוא בדרך ההסכמה".

3. 2. מתוך ע"ע (ארצי) 350/03 מדינת ישראל-משרד העבודה והרווחה – אברהם גרינשפן: "אלה אמות המידה לקביעת הפיצוי על הפרת חוזה העבודה – היינו יש לקבוע סכום אשר יפצה המשיבים על הצורך לשנות דרכי חיים שהיו רגילים להם ושהתבססו על תנאי בחוזה העבודה האישי שלהם...".

שיוני חד צדדי, אצא אעסיקה על יאן, בטח הולך למלא
העסקה יאן אהביו בסופו של יום החזקת ביצ"י
באין הפרת חוזה אכזבה.

לשכת עורכי הדין בישראל

ISRAEL BAR ASSOCIATION

نقابة المحامين في إسرائيل

יחסי הלקוחות בין המוסדות יוצרים זכויות
אזרחיות הן אישית והן חברתית
שכן, האזרחים - הוא הזכאי והזכאית יוצרים
יחסי הלקוחות. היא החלטה.

3. מתוך ע"ע (ארצי) 111/11 כהן - חברה בע"מ:

"יחסי עבודה מושתתים מעצם מהותם על הסכם בין מתקשרים שאינם שווים במעמדם, בהם העובד נמצא בעמדת חולשה מובנית אל מול המעסיק אשר בידיו הכוח לקבל את העובד לעבודה, לקבוע תנאי העסקתו ולפטרו. כאשר בהתאם, נדרש המחוקק לחוקי המגן אשר נועדו לאזן מערכת יחסים בלתי שוויונית זו".

4. ע"א 10582/02 ישראל בן אבן נ' דלתות חמדיה:

"ייוזר כי כתוצאה מסעיף 61(ב) הפך חוק החוזים (חלק כללי) ליחוק חיוכים כללי, מצדדו פרושה... על כלל המערכת המשפטית בישראל... ידין החוזים הפך, באמצעות סעיף 61(ב) לחוק החוזים, לעוגן לעקרונות תום הלב במשפט הישראלי כולו... דוקטרינה אשר מלוא כל הארץ כבודו".

מתוך חוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973.

39. בקיום של חיוב הנובע מחוזה יש לנהוג בדרך מקובלת ובתום לב; והוא הדין לגבי השימוש בזכות הנובעת מחוזה.

61. (א) הוראות חוק זה יחולו כשאין בחוק אחר הוראות מיוחדות לענין הנדון.

(ב) הוראות חוק זה יחולו, ככל שהדבר מתאים לענין בשינויים המחוייבים, גם על פעולות משפטיות שאינן בבחינת חוזה ועל מעשים שאינם נובעים מחוזה.

ה) סעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט-1979:

1. (א) מי שקיבל שלא על פי זכות שבדין נכס, שירות או טובת הנאה אחרת (להלן - הזוכה) שבא לו מאדם אחר (להלן - המזכה), חייב להשיב למזכה את הזכיה, ואם השבה בעין בלתי אפשרית או בלתי סבירה - לשלם לו את שוויה.

(ב) אחת היא אם באה הזכיה מפעולת הזוכה, מפעולת המזכה או בדרך אחרת.

האזרח הוא יוצר והחלטה אזרחית איננה
אזרחית ונכסיו אינם נכסיו. האזרח שעה
"דבר" ונכסיו הם נכסיו אזרחיים.
לידיעתכם, מדבקת הזיהוי הינה לשימוש פנימי ואינה מוצגת לבדוק המטלה.

לתשומת לבך! חל איסור לכלול בגוף התשובה פרטים מזהים כלשהם.

בהצלחה!

חלק דיוני

מס' שאלה	תשובה	סימוכין
1	ד	סעיף 42 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969.
2	ד	סעיף 7 לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018.
3	ד	בש"פ 8497/19 יעקב פודים נ' ועדת האתיקה במחוז ירושלים של לשכת עורכי הדין.
4	ב	סעיפים 40, 51 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984; רע"א 4962/19 לוקי בניה ופיתוח בע"מ נ' דורי דנקנר.
5	ב	בג"ץ 8409/20 רמי יוגב נ' היועץ המשפטי לממשלה ואח'.
6	ד	סעיף 77א לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984; ע"פ 566/21 אמיר ברמלי נ' מד"י.
7	ב	סעיף 8 לחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001.
8	ב	סעיפים 9, 84 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961; סעיף 5 לחוק בתי משפט לענינים מינהליים, התש"ס-2000 והתוספת הראשונה.
9	ב	סעיף 4 לחוק יסוד: השפיטה.
10	ד	בג"ץ 8833/20 עיריית חיפה ואח' נ' שר הפנים ואח'.
11	א	תקנה 177 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018.
12	ב	תקנה 18 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018.
13	א	תקנות 37, 38 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018.
14	ב	תקנה 74 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018.
15	ב	סעיף 51 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984; תקנות 9, 18 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018.
16	ג	תקנה 75 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018.
17	ג	תקנה 7 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018.
18	א	תקנה 80 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018.
19	ג	סעיף 2א7 לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967.
20	א (+ב)	סעיף 7 לחוק בית המשפט לעניני משפחה, התשנ"ה-1995 (הלשכה קיבלה גם את חלופה ב') .
21	ד	סעיף 1381 לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967.
22	ג	סעיף 12א לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967.
23	ג	תקנות 97, 103 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018.
24	א	תקנות 104, 105 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018.

25	א(+ד)	סעיף 15 לחוק הבוררות, התשכ"ח-1968.
26	ג	סעיף 15 לתקנות בית הדין לעבודה (סדר הדין בסכסוך קבוצי), התשכ"ט-1969.
27	ג (נפסלה)	סעיף 24 לחוק בית הדין לעבודה, התשכ"ט-1969 והתוספת השניה לחוק.
28	ד	סעיף 42 לחוק יסוד: הכנסת.
29	ג	סעיפים 40, 51 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984; רע"א 6500/19 ד"ר שרון גבריאלי נ' ורד אשד.
30	ג	סעיף 24 לחוק בית הדין לעבודה, התשכ"ט-1969; סעיף 3 לתקנות בית הדין לעבודה (סדרי דין), התשנ"ב-1991.
31	א	סעיף 40 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984.
32	ד	תקנה 130 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018.
33	ב	סעיף 5א לחוק בתי משפט לענינים מינהליים והתוספת הרביעית לחוק.
34	ד	סעיף 186 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982.
35	ג	סעיף 41 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984.
36	א	סעיף 80 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984.
37	ב	סעיף 37 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984; ע"פ 571/62 סלימאן מחמד אל-אפיניש נ' היועץ המשפטי לממשלה.
38	ג	סעיף 42 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971.
39	א	סעיף 11 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971.
40	ב	סעיפים 54א, 55 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971.

חלק מהותי

מס' שאלה	תשובה	סימוכין
1	א	סעיפים 55, 56 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.
2	ד	סעיף 29 לחוק שחרור על תנאי ממאסר, התשס"א-2001; סעיף 11 לחוק יסוד: נשיא המדינה.
3	א	סעיף 8 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש].
4	ב	סעיפים 76, 95, 219, 235 לחוק החברות, התשנ"ט-1999.
5	א	סעיף 2 לפקודת הראיות [נוסח חדש] התשל"א-1971; רע"פ 751/15 יצחק אברג'יל נ' מד"י.
6	א	סעיף 9 לחוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), התשכ"ג-1963.
7	א	סעיף 61 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961; סעיף 26 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986; סעיף 5 לכללי לשכת עורכי הדין (סדרי הדין בבתי הדין המשמעתיים), התשע"ה-2015.
8	ד	סעיף 5 לחוק ההתיישנות, התשי"ח-1958.
9	ג	סעיף 77 לחוק העונשין, התשל"ז-1977; ע"פ 5857/19 אטקלה אבטרמרים נ' מד"י.
10	א	סעיף 14 לחוק השליחות, התשכ"ה-1965.
11	ד	סעיף 6 לחוק המחאת חיובים, התשכ"ט-1969; סעיף 1 לחוק יסוד: משק המדינה; בר"ס 2462/19 מנהל הארנונה נ' קניון רמת אביב.
12	ג	סעיף 5 לחוק המתנה, התשכ"ח-1968; סעיף 7 לחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969; ע"א 7323/18 סאמר מוחמד בשר נ' עומר חסן בשר.
13	ג	סעיף 6 לחוק החברות, התשנ"ט-1999.
14	ג	סעיפים 7א, 7ב, 13 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש].
15	ב	סעיף 34 לחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969.
16	ד	סעיפים 1, 2 לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965; רע"א 1239/19 יואל שאול נ' חברת ניידלי תקשורת בע"מ.
17	ד	סעיפים 1, 268, 270 לחוק החברות, התשנ"ט-1999.
18	ג (נפסלה)	סעיפים 49, 194 לחוק החברות, התשנ"ט-1999.
19	ד	סעיפים 259, 260, 261 לחוק החברות, התשנ"ט-1999; סעיף 19 לחוק העונשין.
20	ג	סעיפים 270, 275 לחוק החברות, התשנ"ט-1999.
21	ד	סעיפים 17, 18 לחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973.
22	ב	סעיפים 3, 5, 60 לחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973.
23	ד	סעיפים 2, 6, 7, 9, 17 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), התשל"א-1970.

24	ג	סעיפים 1, 8, 12 לחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975.
25	ב	סעיפים 6, 127 לחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969.
26	א	סעיפים 1, 7 לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965; סעיפים 2, 4 לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981; סעיפים 3, 6 לחוק למניעת הטרדה מינית, התשמ"ח-1988.
27	ד	סעיף 7 לחוק הירושה, התשכ"ה-1965; ע"א 682/74 אברהם יקותיאל נ' בינה ואסתר ברגמן.
28	ב (+א)	סעיפים 1, 8, 9, 10 לחוק השליחות, התשכ"ה-1965.
29	ד	סעיף 10 לחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969; ע"א 624/13 מורדכיוב נ' מינץ.
30	ד	סעיפים 1, 9 לחוק המכר (דירות), התשל"ג-1973.
31	א	סעיף 3 לכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התשס"א-2001.
32	ב	סעיף 14 לחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973.
33	א	סעיף 4 לחוק ההתיישנות, התשי"ח-1958.
34	ד (נפסלה)	סעיף 16 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986.
35	ג	סעיף 18 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986.
36	א	סעיף 17 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986.
37	ב	סעיפים 18, 31 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.
38	ד	סעיף 31 לחוק העונשין, התשל"ז-1977; ע"פ 320/99 פלונית.
39	ב	סעיף 32 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.
40	ב	סעיפים 135, 136, 140 לחוק הירושה, התשכ"ה-1965; ע"א 598/85 מסתורה כהנא נ' מאיר כהנא.